

APEK

Agencija za pošto in elektronske
komunikacije Republike Slovenije
Stegne 7, p. p. 418
1000 Ljubljana
telefon: 01 583 63 00, faks: 01 511 11 01
e-naslov: info.box@apek.si, http://www.apek.si
davčna št.: 10482369

Številka : 300-107/2005/ 20
300-110/2005/ 17
300-111/2005/ 19
Datum: 20.01.2006

Zadeva: Osnutek ukrepa naupoštevnom trgu 16 »Zaključevanje govornih klicev v javnem mobilnem telefonskem omrežju družbe Mobitel »(medoperaterski trg)«
Osnutek ukrepa naupoštevnom trgu 16 »Zaključevanje govornih klicev v javnem mobilnem telefonskem omrežju družbe Si.mobil »(medoperaterski trg)«
Osnutek ukrepa naupoštevnom trgu 16 »Zaključevanje govornih klicev v javnem mobilnem telefonskem omrežju družbe WWI »(medoperaterski trg)«
- ODGOVOR NA PRIDOBLEJENA MNENJA IN PRIPOMBE

Agencija za pošto in elektronske komunikacije RS (v nadaljnjem besedilu: agencija) je dne 29.7.2005 skladno z 95. členom Zakona o elektronskih komunikacijah (Ur. list RS št. 43/04 in 86/04; v nadaljevanju: ZEKom) v posvetovanje javnosti predložila osnutke ukrepov naupoštevnom trgu Zaključevanje govornih klicev v posamičnem javnem mobilnem telefonskem omrežju (medoperaterski trg).

Z ukrepom namerava agencija naupoštevnom trgu določiti:

1. Mobitel d.d., Vilharjeva 23, 1000 Ljubljana za podjetje s pomembno tržno močjo in mu naložiti obveznosti (26. čl. ZEKom) dopustitve operatorskega dostopa do določenih omrežnih zmogljivosti in njihove uporabe, zagotavljanje enakega obravnavanja, zagotavljanje preglednosti, obveznosti cenovnega nadzora in vzpostavitve ustreznega sistema stroškovnega računovodstva ter obveznost ločitve računovodskih evidenc;
2. Si.mobil d.d., Šmartinska c. 134b, 1000 Ljubljana, za podjetje s pomembno tržno močjo in mu naložiti obveznosti (26. čl. ZEKom) dopustitve operatorskega dostopa do določenih omrežnih zmogljivosti in njihove uporabe, zagotavljanje enakega obravnavanja, zagotavljanje preglednosti in obveznosti cenovnega nadzora;
3. Western Wireless International d.o.o., Brnčičeva c. 49, 1000 Ljubljana, za podjetje s pomembno tržno močjo in mu naložiti obveznost (26. čl. ZEKom) dopustitve operatorskega dostopa do določenih omrežnih zmogljivosti in njihove uporabe in obveznost zagotavljanja preglednosti.

Prvi in drugi odstavek 95. člena ZEKom določata, da je agencija pri oblikovanju politike na trgu elektronskih komunikacij dolžna pred sprejetjem ukrepov, ki bodo pomembno vplivali na ta trg pridobiti in primerno upoštevati mnenje zainteresirane javnosti. Agencija je dolžna pred sprejetjem aktov in predpisov iz prejšnjega odstavka predloge objaviti in zbirati mnenja v objavljenem roku, ki ne sme biti krajši od 30 dni. Skladno z navedenim, je agencija dne 3.11.2005 na spletnih straneh www.apek.si objavila osnutek ukrepa ter pozvala javnost da v roku 30 dni od objave predloži svoja mnenja in pripombe. Obdobje posvetovanja javnosti se je izteklo 3.12.2005.

Agencija je dolžna na podlagi tretjega odstavka 95. člena ZEKom pred sprejetjem akta objaviti pridobljena mnenja in pripombe ter navesti način kako so bila upoštevana ali razloge zaradi katerih niso bila upoštevana. V predvidenem roku je agencija prejela pisna mnenja naslednjih zainteresiranih oseb :

- Si.mobil d.d., Šmartinska c. 134b, 1000 Ljubljana,
- Mobitel d.d., Vilharjeva 23, 1000 Ljubljana,
- Western Wireless International d.o.o., Brnčičeva c. 49, 1000 Ljubljana,
- Akton d.o.o., Tbilisijska ulica 81 1000 Ljubljana.

Družba Si.mobil v pripombah in mnenjih z dne 29.11.2005 glede Osnutka ukrepa zoper družbo **Mobitel** meni, da formula, ki jo predlaga agencija za zniževanje cene zaključevanja govornih klicev iz javnih telefonskih omrežij na fiksni lokaciji v omrežje družbe Mobitel d.d. na način približevanja stroškovni ceni klicev v Mobitelovo omrežje, temelji na več predpostavkah in je zato gibanje predmetne cene določi le posredno. Si.mobil zato predlaga, da se družbi Mobitel d.d. predpiše formula, ki bo neposredno določala odstotno zniževanje sedanje cene v določenih obdobjih, saj bi se na ta način dosegel hitrejši rezultat.

Agencija meni, da bi formula, ki jo predlaga Si.mobil, na podlagi katere bi se morala v določenih obdobjih neposredno znižati cena storitev zaključevanja govornih klicev iz javnih telefonskih omrežij na fiksni lokaciji v omrežje družbe Mobitel d.d., za nek določen odstotek glede na nivo sedanje cene, pomenilo neupoštevanje stroškov teh storitev, kar je glede na namen agencije, da se zadevna cena v nekem obdobju oblikuje na nivoju stroškovno naravnane cene, neprimeren pristop. Nadalje agencija meni, da predlog Si.mobila ne pomeni hitrejšega doseganja zelenega rezultata, saj Si.mobil sam predlaga, da bi se zniževanje sedanje cene storitev zaključevanja govornih klicev iz javnih telefonskih omrežij na fiksni lokaciji v omrežje družbe Mobitel d.d. v določenih odstotkih, dosegalo v določenih obdobjih, pri čemer ne predlaga krajših obdobj, kot jih je v osnutku odločbe določila Agencija za zniževanje zadevnih cen do popolne izenačitve s stroškovno naravnano ceno. Si.mobil se sicer strinja, da morajo biti cene storitev zaključevanja govornih klicev iz javnih telefonskih omrežij na fiksni lokaciji v omrežje družbe Mobitel d.d. stroškovno naravnane in ne oporeka obveznosti izenačitve teh cen s cenami zaključevanja govornih klicev iz javnih mobilnih telefonskih omrežij v omrežju družbe Mobitel d.d.. Agencija meni, da je postopek, ki ga je agencija določila za gibanje oziroma zniževanje cen zaključevanja govornih klicev iz javnih telefonskih omrežij na fiksni lokaciji v omrežje družbe Mobitel d.d. neposredno določna, saj določa natančen odstotek zniževanja sedanjih zadevnih cen, glede na stroškovno ceno, ki jo izračuna družba Mobitel d.d. in jo revidira pooblaščen revizor.

Nadalje družba Si.mobil d.d. v pripombah navaja, da agencija v 6. točki odločbe Mobitelu nalaga obveznost ločitve računovodskih evidenc, ne pa tudi preglednosti internih obračunskih cen. Si.mobil sklepa, da ima agencija z izrazom interne obračunske cene v mislih t.i. Mobitelove »self-supply« cene, to je veleprodajne cene Mobitelovih storitev, ki jih Mobitel uporablja za izračun lastnih maloprodajnih cen. V zvezi s tem Si.mobil poziva agencijo, da Mobitelove obveznosti glede ločitve računovodskih evidenc v tem primeru

dopolni, tako da bodo vsebovale tudi jasno obvezo zagotovitve takojšnje preglednosti Mobitelovih internih obračunskih cen, naveden poziv pa utemeljuje z navedbo, da bi bil brez naložitve te obveze ogrožen celoten pristop agencije, na katerem temelji ureditev Mobitelovih ključnih cen. Agencija s tem v zvezi meni, da bi obveznost preglednosti Mobitelovih internih obračunskih cen, ki jo predlaga družba Si.mobil, sodila v obveznost preglednosti in ne v obveznost ločitve računovodskih evidenc, kot to predlaga Si.mobil. Obveznost preglednosti je splošnejši ukrep od ukrepa obveznosti ločitve računovodskih evidenc. Načeloma grosistična obveznost preglednosti ne doprinese k odpravi ugotovljene nepravilnosti, ampak jo le naredi transparentno. Iz dokumenta »Principles of implementation and best practice on the application of remedies in the wholesale mobile voice call termination market« je razvidna ugotovitev IRG, da obveznost preglednosti sama po sebi ni zadostna za odpravo visokih cen zaključevanja govornih klicev v mobilnih omrežjih. Podobno je tudi Agencija ocenila, da obveznost preglednosti grosističnih cen zaključevanja klicev samemu sebi ne bi preprečila oziroma odpravila neenake obravnave v obliki postavljanja različnih cen zaključevanja govornih klicev v omrežju Mobitel drugim operaterjem napram cenam zaključevanja govornih klicev samemu sebi ter da obveznost preglednosti grosističnih cen zaključevanja govornih klicev v omrežju družbe Mobitel ne bi preprečila oblikovanje visokih cen zaključevanja govornih klicev, ki izvirajo iz fiksni omrežij. Agencija je, ob upoštevanju povezanosti grosističnega trga dostopa in vzpostavljanja klicev v javnem mobilnem telefonskem omrežju ter grosističnega trga zaključevanja govornih klicev v posamičnem mobilnem telefonskem omrežju, z maloprodajnim trgom govornih klicev končnih uporabnikov v/iz mobilnih omrežij ter potencialnih negativnih učinkov presežne preglednosti na konkurenco (prevelika preglednost lahko vodi v skrite oblike nekonkurenčnega obnašanja mobilnega operaterja, ki se jih zaveda tudi IRG (v že navedenem dokumentu), pri naložitvi obveznosti družbi Mobitel d.d. menila, da ni potrebe po spremljanju grosističnih cen zaključevanja govornih klicev v omrežju Mobitel, ki jih ta zaračunava samemu sebi preko obveznosti preglednosti v obliki objave teh cen, saj bi se na ta način lahko razkrili poslovni procesi, učinkovitost in strategije konkurentom na upoštevem trgu, kar bi lahko vodilo v navedene negativne učinke, po drugi strani pa je spremljanje grosističnih cen zaključevanja govornih klicev v omrežju Mobitel, ki jih ta zaračunava samemu sebi in izvrševanje s tem povezanih obveznosti, ki jih je družbi Mobitel d.d. z odločbo naložila agencija, zagotovljeno z izvajanjem nadzornih nalog agencije.

Glede na navedeno in ob upoštevanju načela, da morajo naložene obveznosti izhajati iz narave ugotovljenega problema in iz potencialnega učinka predlagane obveznosti na zadevnem trgu ter ob upoštevanju načela sorazmernosti naloženih obveznosti in spoštovanju pravil Evropske skupnosti o poslovni (zlasti komercialni) zaupnosti, je Agencija družbi Mobitel d.d. naložila obveznost cenovnega nadzora, ločenega vodenja računovodskih evidenc in obveznost enakega obravnavanja, ki celovito učinkujejo na oblikovanje, višino in nadzor grosističnih cen zaključevanja govornih klicev v omrežju Mobitel, ki jih ta zaračunava samemu sebi. V okviru obveznosti cenovnega nadzora mora tako družba Mobitel cene zaključevanja klicev iz vseh vrst omrežja (fiksne, drugih mobilnih in svojega omrežja) oblikovati v smeri približevanja in nato izenačitve s stroškovno naravnano ceno. To pomeni, da mora družba Mobitel d.d. oblikovati ceno ponudbe zaključevanja klicev v svojem omrežju, ki izvirajo iz različnih drugih omrežij in iz njenega omrežja na enakem nivoju. Takšno izenačitev bo družba Mobitel morala doseči najkasneje do 1.1.2008, dodatno pa bo morala takoj po pravnomočnosti odločbe družba Mobitel d.d. na podlagi naložene obveznosti enakega obravnavanja zagotavljati drugim operaterjem storitve v zvezi z zaključevanjem govornih klicev v svojem javnem mobilnem telefonskem omrežju pod enakimi pogoji kot za svoje storitve oz. tovrstne storitve samemu sebi. Navedena obveznost enakega obravnavanja se nanaša tako na kakovost storitev kot tudi na raven cen zaključevanja klicev v omrežju Mobitela d.d.. Obveznost ločitve računovodskih evidenc je agencija družbi Mobitel d.d. naložila kot dopolnilni ukrep, saj se z njo omogoča lažji nadzor agencije nad izvajanjem obveznosti enakega obravnavanja ter obveznosti stroškovne naravnosti cen operaterja oz. lažji nadzor cen zaključevanja govornih klicev, ki izvirajo iz drugih javnih telefonskih omrežij ali iz omrežja družbe Mobitel in ki se zaključujejo v omrežju družbe Mobitel.

Agencija je naložila obveznost ločitve računovodskih evidenc torej tudi zaradi izvajanja njenega nadzora nad cenami zaključevanja govornih klicev v javnem telefonskem omrežju družbe Mobitel, ki jo ta družba zagotavlja sebi in drugim operaterjem.

Glede na vse navedeno Agencija ocenjuje, da naložitev obveznosti preglednosti internih obračunskih cen ni potrebna, kar je obrazložila že v osnutku odločbe. Ker je v odločbi jasno definiran postopek, po katerem mora družba Mobitel oblikovati cene zaključevanja vseh vrst govornih klicev, v njenem javnem mobilnem telefonskem omrežju – torej tudi tistih, ki izvirajo iz njenega omrežja, določeni roki in smer ter osnova oblikovanja teh cen, ob hkratni zahtevi po enaki obravnavi ter nadzorom teh cen, ki ga omogočajo ločene računovodske evidence za dejavnost povezano z zaključevanjem klicev v javnem telefonskem omrežju družbe Mobitel d.d. od računovodskih evidenc za ostale dejavnosti te družbe.

Agencija se zato ne more strinjati z navedbo Si.mobila, da bi bil brez naložitve te obveze ogrožen pristop agencije na katerem temelji ureditev Mobitelovih ključnih cen, prav tako pa smatra da bi bila preglednost internih obračunskih cen zaključevanja govornih klicev v javnem telefonskem omrežju družbe Mobitel d.d. nesorazmerna in nepotrebna obveznost. Agencija meni, da so druge obveznosti, ki jih je z odločbo naložila družbi Mobitel d.d. zadostni za doseg cilja.

V zvezi z regulacijo cen je družba Si.mobil v svojih pripombah k osnutku odločbe predlagala, da agencija družbi Mobitel naloži obveznost regulacije maloprodajnih cen, kar je utemeljila z navedbo, da obstaja utemeljen strah, da samo veleprodajni ukrepi ne bodo mogli normalizirati stanja na trgu. Družba Si.mobil svojo trditev nezadostnosti veleprodajnih ukrepov ni utemeljila s konkretnimi izračuni, simulacijami ali drugimi konkretiziranimi utemeljitvami. Agencija je mnenja, da so obveznosti, ki jih je z odločbo naložila družbi Mobitel d.d. (obveznost dopustitve operatorskega dostopa do določenih omrežnih zmogljivosti in njihove uporabe, obveznosti zagotavljanja enakega obravnavanja, obveznost zagotavljanja preglednosti pogojev za dostop do njenega javnega mobilnega telefonskega omrežja za zaključevanje govornih klicev v tem omrežju, obveznost cenovnega nadzora in vzpostavitve sistema stroškovnega računovodstva ter obveznosti ločitve računovodskih evidenc), ob uporabi koncepta pogleda naprej, zadostne za vzpostavitev oziroma ureditev in oblikovanje takšnih cenovnih politik in razmerij ter razmer na upoštevem trgu, ki so dobra tržna praksa tudi v drugih državah članicah Evropske skupnosti in ki omogočajo vzpostavitev enakih pogojev oziroma obravnavanja v enakih okoliščinah ter učinkovite konkurence. Agencija nadalje navaja, da tudi regulatorna praksa nacionalnih regulatorjev iz drugih držav članic na upoštevem trgu storitev zaključevanja govornih klicev v posamičnih javnih mobilnih telefonskih omrežjih ne posega v urejanje konkurenčnih razmer na navedenem storitvenem trgu z regulacijo maloprodajnih cen. Tako se sledi priporočilu Evropske komisije z dne 11. februarja 2003 za ustrezne trge proizvodov in storitev v sektorju elektronskih komunikacij (OJ 8.5.2003 L 114/45), da naj bi se v regulacijo maloprodajnih cen posegalo le v primeru, če se z grosistični ukrepi oziroma ukrepi na povezanih grosističnih trgih ne bi dosegli cilji učinkovite konkurence.

Družba Si.mobil v pripombah in mnenjih z dne 29.11.2005 glede Osnutka ukrepa zoper družbo Si.mobil predlaga, da se Si.mobilu pri določitvi ukrepov s tokratno odločbo še ne naloži obveznost cenovnega nadzora. Svoj predlog utemeljuje z navedbo, da je dejanski tržni delež Si.mobila glede na promet pod 15% ter da se še dodatno zmanjšuje in bi bilo zato kakršno koli poseganje v cenovno politiko Si.mobila preuranjeno ter imelo resne in nepopravljive posledice za prihodnost infrastrukturne konkurence v Sloveniji. Glede na periodičnost analiz naj bi po predlogu Si.mobila agencija ob zaključku analiz pretehtala, če so obveznosti, naložene Mobitelu res imele pričakovane učinke in če se je tržni položaj Si.mobila dejansko popravil, v primeru pozitivnih sprememb pa bi nato agencija v naslednjih letih si.mobilu začela nalagati obveznosti. Po navedbah družbe Si.mobil je družba prisiljena

slediti trendom pri cenah klicev med fiksnimi in mobilnimi omrežji in se bo že zaradi komercialnih interesov prisiljena ustrezno prilagajati spremembam cen pri Mobitelu.

Si.mobil je nadalje v svojih pripombah navedel, da je analiza cen zaključevanja govornih klicev iz omrežij na fiksni lokaciji v omrežje družbe Si.mobil pomanjkljiva, saj je agencija v analizi upoštevala le Si.mobilovo ceno zaključevanja v večji prometni obremenitvi (peak) v višini 50,30 SIT, zanemarila pa je dejstvo, da za zaključevanje tovrstnega prometa v času nižje prometne obremenitve velja bistveno nižja cena v višini 23,43 SIT. Šele povprečje obeh cen bi po mnenju Si.mobila dalo primerljivo ceno zaključevanja predmetnih klicev v Si.mobilu. Zaradi navedenega je Si.mobil predlagal, da agencija pravilno izračuna dejansko ceno zaključevanja predmetnih klicev v Si.mobilu in glede na bistveno boljši rezultat, ki je primerljiv z EU cenami, dodatno omili ukrepe, ki jih ima agencija na trgu 16 namen podeliti Si.mobilu.

Agencija se ne more strinjati z navedbo družbe Si.mobil, da se dejanski tržni delež Si.mobila na upoštevem trgu zmanjšuje in bi bilo zato kakršno koli poseganje v cenovno politiko Si.mobila preuranjeno. Iz pregleda medijev (vir: članek »Si.mobil z najboljšimi poslovnimi rezultati doslej, avtorja Patrika Maja, dne 24.11.2005) je razvidno, da dosežene poslovne rezultate v tretjem četrtletju 2005 družba Si.mobil ocenjuje kot ene najboljših v celotni zgodovini družbe: »prihodki naj bi dosegli 6,68 milijarde tolarjev in za 9,8 odstotka presegajo prihodke v enakem obdobju lani, EBITDA znaša 2,06 milijarde tolarjev, EBIT pa 809 milijonov tolarjev, je Si.mobilu se je za več kot 15 odstotkov zvišal povprečen prihodek na uporabnika, ki znaša 18,5 evrov oziroma 4440 tolarjev. Si.mobil naj bi imel po novem štetju, 349.000 uporabnikov, od teh 185.500 predplačnikov in 163.500 naročnikov. Število naročnikov se je pri tem povečalo za 7,8 odstotka in ima odslej 22,1-odstotni tržni delež, penetracijo mobilne telefonije v Sloveniji pa ocenjujejo na 79,7 odstotka.«. O povečanju števila uporabnikov in dobičkonosnosti je za prvo polletje 2005 družba Si.mobil poročala tudi v obvestilu za javnost na svoji spletni strani. Tako se nadaljuje trend izboljšanja poslovnih rezultatov in števila naročnikov iz leta 2004 glede na leto 2003 tudi v letu 2005 (v letu 2004 je bilo ugotovljeno precejšnje povečanje EBITDA in tudi povečanje povprečne porabe na uporabnika glede na leto 2003, itd.).

Družba Si.mobil je monopolist pri nudenju storitev zaključevanja govornih klicev v svojem omrežju in ima podpisan komercialni dogovor z družbo Mobitel o asimetričnosti cen zaključevanja govornih klicev v javnem mobilnem telefonskem omrežju. Družba Si.mobil lahko izkorišča to prednost pri opravljanju navedenih storitev. Družba Si.mobil je tako v položaju, da lahko oblikuje cene za zaključevanje govornih klicev iz omrežij na fiksni lokaciji na visoki ravni.

Tako je družba Si.mobil v opazovanem obdobju analize govorne klice iz telefonskih omrežij na fiksni lokaciji zaključevala v svojem omrežju po ceni, ki je za 49% presegala EU povprečje cen zaključevanja klicev v mobilnih omrežjih, z enim operaterjem mobilnega omrežja pa ima podpisan komercialni dogovor o asimetriji cen (28 % asimetričnost cen v opazovanem obdobju, oziroma 60% po opazovanem obdobju), pri čemer so bile v proučevanem obdobju povprečne cene zaključevanja klicev (večja prometna obremenitev) v omrežju družbe Si.mobil, ki izvirajo iz mobilnega omrežja tega operaterja za 29 % nižje od EU povprečja cen zaključevanja klicev v mobilnih omrežjih. Navedene cene zaključevanja klicev niso bile stroškovno naravnane. Drug mobilni operater ni sklenil komercialnega dogovora z družbo Si.mobil o asimetriji cen zaključevanja klicev, zato družba Si.mobil zaključuje klice, ki izvirajo iz njegovega omrežja po ceni, ki za 28% presega EU povprečje cen zaključevanja klicev v mobilnih omrežjih. Res je, da je agencija pri navedeni primerjavi primerjala Si.mobilove cene zaključevanja govornih klicev v večji prometni obremenitvi v njegovem omrežju, vendar jih je primerjala z EU povprečjem cen zaključevanja govornih klicev, pri čemer se je ravno tako upoštevalo cene zaključevanja govornih klicev v večji prometni obremenitvi pri drugih državah članicah EU, zato agencija meni, da je primerjava na mestu.

Agencija želi z naloženo obveznostjo cenovnega nadzora iz 5. točke izreka odločbe vzpostaviti izenačitev cen zaključevanja vseh vrst klicev. To pa pomeni, da mora družba Si.mobil oblikovati ceno ponudbe zaključevanja govornih klicev v svojem omrežju, ki izvirajo

iz različnih drugih omrežij na enakem nivoju. Na ta način se prepreči, da bi družba Si.mobil oblikovala previsoke cene zaključevanja govornih klicev iz omrežij na fiksni lokaciji in se sledi praksi drugih držav članic EU. Agencija ocenjuje, da je z odločbo naložena obveznost cenovnega nadzora potrebna že na podlagi dosedaj izvršenih analiz ob upoštevanju pogleda vnaprej, kar je agencija podrobneje utemeljila že v obrazložitvi osnutka odločbe enotna cena zaključevanja vseh vrst govornih klicev iz drugih omrežij v javnem mobilnem telefonskem omrežju družbe Si.mobil pa je nujna za zagotovitev konkurenčnosti na upoštevem trgu.

Družba Si.mobil v pripombah in mnenjih z dne 29.11.2005 glede Osnutka ukrepa zoper družbo WWI ugotavlja, da agencija ni predvidela naložitve obveznosti zagotavljanja enakega obravnavanja, v okviru katere bi družba WWI morala zagotavljati enakovredne pogoje zaključevanja govornih klicev v svojem javnem telefonskem omrežju v enakovrednih okoliščinah za druge operaterje, ki zagotavljajo enakovredne storitve in zagotavljati drugim operaterjem enako kakovostne storitve in informacije v zvezi z zaključevanjem govornih klicev v svojem javnem mobilnem telefonskem omrežju pod enakimi pogoji kot za svoje storitve. Družba Si.mobil meni, da bi nenaložitev teh obveznosti pripeljalo do resnih cenovnih nesorazmerij in diskriminacij Si.mobila, katerih rezultat bi bila nepoštena in izkrivljena konkurenca na trgu, naložitev tovrstne obveze WWI pa ne bi predstavljala nesorazmernega ukrepa.

Agencija se pri sprejemanju ukrepov odloča tako, da operaterju s pomembno tržno močjo naloži tiste obveznosti, ki so potrebne za doseg ciljev iz 120. člena ZEKom. Pri tem gre predvsem za pospeševanje učinkovite konkurence pri zagotavljanju elektronskih komunikacijskih omrežij, elektronskih komunikacijskih storitev in povezanih zmogljivosti ter storitev in skrb za interese državljanov EU. Prav tako želi agencija s sprejetimi ukrepi prispevati k razvoju notranjega trga. Agencija mora pri izbiri obveznosti, ki jih bo naložila operaterju s pomembno tržno močjo, ravnati v skladu z načelom sorazmernosti kot to določa drugi odstavek 22. člena ZEKom. To pomeni, da lahko agencija naloži operaterju s pomembno tržno močjo zgolj tiste obveznosti, ki so nujno potrebne za doseg ciljev. Pri tem morajo biti koristi, ki so posledica delovanja agencije, v sorazmerju z dolžnostmi oz. obveznostmi, ki so naložene operaterju s pomembno tržno močjo.

Družba WWI je imela na koncu opazovanega obdobja tržni delež, merjen s številom registriranih uporabnikov javnih mobilnih telefonskih omrežij, okoli 2%. Družba WWI tudi ni, za razliko od preostalih dveh mobilnih operaterjev, sklenila nobenega komercialnega dogovora o asimetriji cen zaključevanja klicev v javnih mobilnih telefonskih omrežjih. Glede na precej manjše število uporabnikov storitev zaključevanja govornih klicev v njenem javnem mobilnem telefonskem omrežju in majhnim tržnim deležem, ki ne beleži dinamike naraščanja, v družbi WWI tudi ne obstaja ekonomija obsega. Agencija zato meni, da do naslednjih analiz družbi ni potrebno naložiti obveznosti enakega obravnavanja. Agencija ocenjuje da je takšen ukrep sorazmeren položaju družbe WWI z vidika števila minut zaključevanja govornih klicev v javnem mobilnem telefonskem omrežju. Agencija pa bo, če bo ugotovila da bi v proučevanem obdobju naslednjih ekonomskih analiz nastopilo takšno obnašanje družbe WWI, kot ga navaja družba Si.mobil, ki bi lahko imelo resne posledice za družbo Si.mobil ali druge operaterje na upoštevem trgu, proučila možnost izreka obveznosti enakega obravnavanja družbi WWI v okviru odločbe, pripravljene na podlagi naslednjih ekonomskih analiz. Agencija poudarja, da v opazovanem obdobju zaključenih ekonomskih analiz takšnega obnašanja družbe WWI in posledic, kot jih hipotetične navaja družba Si.mobil, ni bilo, zato agencija ob upoštevanju načela sorazmernosti ukrepov družbi WWI ne vidi potrebe, da bi ji naložila obveznost enakega obravnavanja s to odločbo.

Družba Mobitel v svojih pripombah in mnenjih z dne 2.12.2005 glede Osnutka ukrepa zoper družbo Mobitel navaja, da bi se morala agencija pri izvedbi tržne analize osredotočiti zlasti na pridobivanje vseh relevantnih podatkov o trgu v okviru zakonsko določenega obdobja in njihovi dejanski analizi. Nadalje družba Mobitel opozarja, da je tržna analiza upoštevna

trga 16 vsebinsko izrazito pomanjkljiva, posledično pa temelji na nepreverljivih hipotetičnih možnostih bodočega ravnanja družbe Mobitel in ostalih operaterjev na trgu. Navedene pripombe ima družba Mobitel tudi na Osnutek ukrepa zoper družbo Si.mobil in na Osnutek ukrepa zoper družbo WWI, zato agencija na tem mestu združeno odgovarja na te pripombe na osnutke ukrepov vseh treh družb. Agencija v zvezi z navedenim ponovno poudarja, da je upoštevala in ustrezno ovrednotila stanje in vse pomembne dogodke na obravnavanem upoštevnem trgu. Pri tem pa je treba opozoriti, da agencija opravlja ex-ante obravnavo stanja na upoštevnem trgu, ki izhaja iz predpostavke, da regulacija ne obstaja. Ob tej predpostavki je mogoče primarno sprejeti le domneve, ki se jih lahko teoretično simulira. Tako navaja tudi Evropska komisija v 70. točki Smernice Komisije o analizi trga in oceni pomembne tržne moči. Nacionalni regulatorni organi se zlasti pri ex-ante presoji, ali je eno ali več podjetij na ustreznem trgu v prevladujočem položaju, načeloma zanašajo na drugačne sklope predpostavk in pričakovanj, kot so tisti, na katere se zanaša organ, pristojen za varstvo konkurence pri ex-post presoji. Pogosto bo pomanjkanje dokazov ali evidence preteklega obnašanja ali vedenja pomenilo, da bo morala tržna analiza temeljiti na oceni perspektiv oz. prognoz. Ne glede na pravkar navedeno, je agencija upoštevala vse dane relevantne konkretne podatke, ki teoretične prognoze oz. domneve podpirajo.

Družba Mobitel v svojih pripombah in mnenjih z dne 2.12.2005 glede Osnutka ukrepa predlaga, da agencija skladno s 154. členom ZUP v predmetni zadevi razpiše ustno obravnavo, saj bi bila izdaja odločbe brez ustne obravnave nezakonita. Agencija opozarja, da iz navedenega člena izhaja, da uradna oseba, ki vodi postopek, lahko po lastnem preudarku ali na predlog stranke razpiše ustno obravnavo vselej, kadar je to koristno za razjasnitev stvari, mora pa jo razpisati v zadevah, v katerih sta udeleženi dve ali več strank z nasprotujočimi si interesi. Agencija je za vsak upošteveni trg zaključevanja govornih klicev v posamično mobilno telefonsko omrežje izdelala ločeno tržno analizo. Samostojno tržno analizo je tako opravila za zaključevanje govornih klicev v omrežje družbe Mobitel, Si.mobil ter WWI. Na podlagi izdelanih tržnih analiz je agencija začela tri ločene upravne postopke in sicer v zvezi z družbo Mobitel, Si.mobil ter WWI. Družba Mobitel je tako v upravnem postopku o določitvi operaterja s pomembno tržno močjo, ki se vodi pod št. 300-107/2005, edina stranka v postopku. Uradna oseba se tako v konkretnem primeru po lastnem preudarku odloči ali bo razpisala obravnavo. Glede dodatnih očitkov družbe Mobitel, da bi bila ustna obravnavo koristna za razjasnitev stvari, pa agencija navaja, da je prav s tem namenom bil izveden javni posvet, kar je tudi skladno z določbami ZEKom. Zainteresirana javnost je tako imela možnost v 30 dnevnem roku podati pripombe oz. mnenje na osnutek ukrepa, ki bo pomembno vplival na trg elektronskih komunikacij. Naknadno je družba Mobitel z dopisom zahtevo po razpisu ustne obravnave in vpogleda v spis umaknila, zato agencija smatra to zahtevo za brezpredmetno.

Družba Mobitel v svojih pripombah in mnenjih z dne 2.12.2005 glede Osnutka ukrepa napačno povzema navedbe agencije iz Osnutka ukrepa, ko navaja, da je agencija upošteveni trg podrobno določala v tržni analizi, ker je v Splošnem aktu o določitvi upoštevnih trgov trg le poimenovan. Iz navedb Agencije naj bi izhajalo, da upošteveni trg v Splošnem aktu o določitvi upoštevnih trgov sploh ni bil določen. Agencija na tem mestu ponovno poudarja, da je predmetni upošteveni trg definiran oz. določen v Splošnem aktu o določitvi upoštevnih trgov. Tržna analiza pa vsebuje podrobno opredelitev določenega upoštevnega trga. Glede na navedeno, prav tako ne vzdrži trditev družbe Mobitel, da predmetni upošteveni trg ne more biti predmet ex-ante regulacije.

Družba Mobitel v svojih pripombah in mnenjih z dne 2.12.2005 glede Osnutka ukrepa navaja, da je izbira časovnega obdobja, ki je podlaga za tržno analizo, nezakonita, saj je v nasprotju z določbo 1.odst. 21. člena ZEKom. Družba Mobitel ocenjuje, da osnutek ukrepa zaradi napačne izbire obdobja retroaktivno posega v njen položaj, ker obveznosti osnutka ukrepa temeljijo na ravnanju in položaju družbe Mobitel iz obdobja, ko ZEKom in Splošni akt o

določitvi upoštevni trgov sploh nista še veljala. V zvezi z navedenimi pripombami agencija navaja, da citirani 1. odst. 21. člena ZEKom zgolj določa v kakšnih časovnih intervalih mora agencija analizirati upoštevne trge, ne določa pa časovnega obdobja, ki je podlaga za tržno analizo. V naravi stvari je, da se za pravilno oceno stanja na določenem trgu upošteva določeno daljše časovno obdobje, saj je le tako mogoče ugotavljati trende, gibanje na trgu ter razvoj trga v prihodnosti. Ker tudi po začetku veljavnosti ZEKom ter Splošnega akta o določitvi upoštevni trgov ni prišlo do bistvenih sprememb na zadevnem trgu, tudi pripomba družbe Mobitel v zvezi s pravno spornostjo uporabe podatkov iz obdobja pred uveljavitvijo omenjenih aktov, ne more spremeniti ocene.

Družba Mobitel v svojih pripombah in mnenjih z dne 2.12.2005 glede Osnutka ukrepa družbi Mobitel, kot tudi glede Osnutka ukrepa družbi Si.mobil in Osnutka ukrepa družbi WWI navaja, da so Osnutki ukrepov diskriminatorni do družbe Mobitel, ker agencija v enakih okoliščinah operaterjem s pomembno tržno močjo na trgu 16 nalaga bistveno različne obveznosti. Kot primer je družba Mobitel med drugim navedla, da ugotovitev agencije, da so cene zaključevanja govornih klicev iz omrežij na fiksni lokaciji v mobilna omrežja visoke in bistveno višje od cen zaključevanja govornih klicev iz mobilnih omrežij, kar bi lahko vodilo do prelivanja sredstev in izrivanja konkurence, monopolist pa bi pri nudenju storitev zaključevanja govornih klicev v svojem omrežju lahko izkoristil prednosti, ki jih prinaša ekonomija obsega pri opravljanju teh storitev, enako nanaša na vse operaterje s pomembno tržno močjo, zato lahko navedene značilnosti trga odpravi le z naložitvijo enakovrednih obveznosti vsem operaterjem. Asimetrično nalaganje obveznosti agencija po mnenju družbe Mobitel naj ne bi ustrezno pojasnila. Po mnenju družbe Mobitel bi morala agencija ugotoviti, kakšne motnje obstajajo na celotnem upoštevni trgu 16, nato pa upoštevajoč vzroke teh motenj določiti obveznosti, s katerimi naj se te motnje odpravijo. Agencija opozarja, da družbi Mobitel naložene obveznosti niso diskriminatorne v primerjavi z naloženimi obveznostmi družbi Si.mobil ter družbi WWI. Asimetrična naložitev obveznosti zgolj upošteva dejanske razmere na trgu. Agencija pri tem poudarja, da je še posebnega pomena ugotovljena absolutna velikost posamičnih upoštevni trgov. V zadnjem opazovanem obdobju analize (prvo polletje 2004) se je v javnem mobilnem telefonskem omrežju družbe Mobitel zaključilo več kot 85 % vseh klicev v minutah, v javnih mobilnih telefonskih omrežjih ostalih dveh operaterjev (Si.mobil, WWI) se je tako skupaj zaključilo manj kot 15 % vseh klicev v minuta. Iz navedenega tako izhaja, da je razmerje absolutne moči različen. V zvezi z motnjami na trgu, agencija ugotavlja, da so bile le-te že ustrezno opisane v Osnutku ukrepa na upoštevni trgu zaključevanja klicev v mobilnem telefonskem omrežju družbe Mobitel.

Družba Mobitel nadalje navaja, da je diskriminatorno določanje asimetričnih obveznosti neutemeljeno tudi s primerjalnega vidika. Pri tem navaja notifikacije drugih nacionalnih regulatornih organov. V zvezi z mednarodnimi primerjavami agencija opozarja, da so takšne primerjave pogosto problematične, saj se praviloma ni mogoče seznaniti z vsemi relevantnimi okoliščinami, ki so privedle do konkretne odločitve. Nikakor pa ne držijo navedbe družbe Mobitel, da so asimetrične naložitve obveznosti, ki izhajajo iz osnutkov ukrepov agencije brez primere v celotni EU. Agencija le primeroma navaja nekaj nacionalnih regulatornih organov, ki so se posluževali asimetrične regulacije, kar je razvidno iz notifikacij švedskega, irskega grškega, finskega ter danskega regulatorja ter mnenja Evropske komisije o navedenih notifikacijah (dokumenti so javno dostopni na <http://forum.europa.eu.int/Public/irc/infso/ecctf/library?l=/&vm=detailed&sb=Title>).

Agencija prav tako zavrača trditve družbe Mobitel, po katerih agencija pri oblikovanju obveznosti na upoštevni trgu 16 naj nebi upoštevala namena po zagotavljanju učinkovite konkurence na trgu elektronskih komunikacij. Agencija želi ravno z asimetrično regulacijo zagotoviti enake možnosti za vse udeležence na trgu. Takemu načinu regulacije tudi ni nasprotovala Evropska komisija, kar je razvidno iz njenega komentarja v dopisu z dne 1.12.2005, saj v njem agencijo v zvezi s tem zgolj poziva, da v okviru letne analize trga

spremlja, ali bodo ukrepi, naloženi družbama Si.mobil in WWI dolgoročno zadostovali za rešitev ugotovljenih težav s konkurenčnostjo. Pravkar navedeno le dodatno potrjuje, da je agencija pravilno ocenila dejansko stanje na trgu in temu primerno ustrezno ukrepala. Agencija ponovno poudarja, da imajo sicer vse tri družbe (Mobitel, Si.mobil, WWI) pomembno tržno moč na trgu zaključevanja govornih klicev v svoje mobilno telefonsko omrežje, da pa je absolutna moč posameznega operaterja, z vidika zaključevanja vseh govornih klicev, različna. Asimetrična naložitev obveznosti tako vzpodbuja učinkovito konkurenco, nikakor pa ne varuje posameznih konkurentov, kot to navaja družba Mobitel.

Družba Mobitel v svojih pripombah in mnenjih z dne 2.12.2005 glede Osnutka ukrepa družbi Mobitel, kot tudi glede Osnutka ukrepa družbi Si.mobil in Osnutka ukrepa družbi WWI prav tako očita, da ukrepi agencije niso nujni in sorazmerni. Pri ukrepih agencija domneva, da je družba Mobitel pri tem mislila na obveznosti, ki se ji nalagajo z odločbo. Agencija ugotavlja, da je nujnost in sorazmernost posamezne obveznosti ustrezno obrazložena v delu obrazložitve odločbe, kjer je posamezna naložena obveznost opisana. V zvezi z mnenjem družbe Mobitel, da bi morala agencija cilje iz 120. člena ZEKom konkretizirati, da bi se lahko preverila sorazmernost predlaganih ukrepov, pa agencija navaja, da so cilji kot so navedeni v obrazložitvi odločbe in v navedenem členu, dovolj konkretni, da je agencija lahko naložila ustrezno obveznost in pri tem spoštovala načelo sorazmernosti.

Družba Mobitel v svojih pripombah in mnenjih z dne 2.12.2005 glede Osnutka ukrepa zoper družbo Mobitel meni, da agencija tudi v primeru naložitve obveznosti enakega obravnavanja ni obrazložila razlogov, zaradi katerih je naložitev obravnavane obveznosti nujna. Družba Mobitel tako izrecno poudarja, da primeri ravnanj, ki jih v osnutku ukrepa navaja agencija, niso v njenem interesu. Agencija v zvezi s tem navaja, da je obveznost nujna, da se prepreči diskriminatorno obnašanje, kar je bilo že povedano. Agencija ugotavlja, da v kolikor družba Mobitel resnično nima interesa do takšnega ravnanja, kot sama navaja, naložena obveznost dejansko ne predstavlja dodatne obveznosti. Očitke družbe Mobitel o hipotetičnih možnosti ravnanja družbe Mobitel pa je agencija zavrnila že v prejšnjih izvajanjih.

Družba Mobitel je prvič podala pripombe glede ugotovitev agencije o obstoju ekonomije obsega pri družbi Mobitel že v okviru pripomb na izvedene ekonomske analize, pri čemer je takrat v dopisu z dne 13.7.2005 agenciji očitala, da je ta pri oceni obstoja ekonomije obsega navajala le hipotetične možnosti ravnanja družbe Mobitel, ki temeljijo na pavšalnih navedbah, ne pa na dejanskih izračunih v zvezi s stroški. Agencija je na navedene pripombe odgovorila s pojasnilom, da je pri oceni obstoja ekonomije obsega družbe Mobitel upoštevala obstoječe ekonomske značilnosti maloprodajnih in grosističnih mobilnih trgov, in sicer: da je imela družba Mobitel na dan 30.06.2004 tržni delež pri skupnem dohodnem prometu na področju zaključevanja govornih klicev med vsemi operaterji javnih mobilnih telefonskih omrežij večji od 85%, pri čemer je bilo v Sloveniji po podatkih s katerimi razpolaga agencija registriranih 1.798.636 končnih uporabnikov javnih mobilnih telefonskih omrežij (predplačnikov in naročnikov), ter da več kot 80 % klicev, ki se zaključijo v omrežju družbe Mobitel, izvira iz tega omrežja (na upoštevnem trgu dostopa in vzpostavljanja klicev v javnem mobilnem telefonskem omrežju ima družba Mobitel prevladujoč položaj in na dan 30.6.2004 tržni delež večji od 75%). Na podlagi navedenega je agencija zaključila, da obstoja ekonomija obsega družbe Mobitel, ki kaže na njeno pomembno tržno moč. V svojih pripombah in mnenjih z dne 2.12.2005 k Osnutku ukrepov zoper družbo Mobitel, k Osnutku ukrepov zoper družbo Si.mobil ter k Osnutku ukrepov zoper družbo WWI zato družba Mobitel nič več ne zanika obstoja ekonomije obsega izražene s količino opravljenih storitev temveč se je v svojih pripombah osredotočila na ekonomijo obsega, ki se odraža skozi velikost podjetja. Družba Mobitel s tem v zvezi navaja, da je agencija napačno ovrednotila značilnosti sektorja mobilne telefonije, ki se izkazujejo skozi ekonomijo obsega, saj ekonomijo obsega, ki se odraža skozi velikost podjetja po njenem mnenju izkoriščajo vsi tržni udeleženci in ne zgolj Mobitel. Agencija meni, da se obstoj in izkoriščanje ekonomije obsega, merjeni bodisi z vidika količine

opravljenih storitev, bodisi z vidika velikosti podjetja, izraža v pozitivni ekonomiki, kot posledici obstoja ekonomije obsega. Tudi ob dejstvu, da sta tako Si.mobil kot WWI hčerinski družbi globalnih družb mater in gre z vidika uskupinjevanja za velika podjetja, to ne spremeni dejstva, da je družba Si.mobil na slovenskem trgu mobilne telefonije dosegla pozitivni EBITDA (dobiček pred obrestmi, davki in amortizacijo) v letu 2002, pozitivni EBIT (dobiček pred obdavčitvijo in obrestmi) ter pozitivni finančni tok iz poslovanja pa šele v letu 2004, družba WWI je imela tako v letu 2002, kot letu 2003 negativni EBITDA. Negativna ekonomika hčerinskih družb zmanjšuje konsolidirano vrednost njihovih materinskih družb, kar je ravno nasprotno od tega kar zatrjuje družba Mobitel – če bi obstajala ekonomija obsega pri Si.mobilu in WWI z vidika velikosti skupine v katero ti dve podjetji vsaka zase sodita, bi se morala ekonomija obsega materinskih družb odražati v nižjih stroških na enoto zadevne storitve pri Si.mobilu oziroma WWI ter s tem, cetiris paribus v pozitivnemu poslovnemu izidu na enoto storitve hčerinskih družb, ki bi prispevale k povečanju prihodkov celotne skupine, čemur pa ni tako.

Družba Mobitel v svojih pripombah in mnenjih z dne 2.12.2005 k osnutkom ukrepov zoper družbo Mobitel, zoper družbo Si.mobil in zoper družbo WWI navaja, da Agencija svoje ugotovitve, da ekonomija povezanosti družbe Mobitel predstavlja prednost pred obstoječimi konkurenti ni pojasnila in podprla s konkretnimi podatki, ki bi utemeljevali, da ima iz tega naslova prednost na trgu prva družba Mobitel. Agencija je po mnenju družbe svojo analizo končala s podajanjem hipotetičnih možnosti ravnanja družbe Mobitel, ki temeljijo na povsem pavšalnih navedbah o stroških. Nadalje bi po mnenju družbe iz vidika pro futuro ocenjevanja učinkov na trgu morala Agencija najprej temeljito in popolno ugotoviti dejansko stanje. V tem smislu bi morala Agencija po mnenju družbe ugotoviti predvsem, ali je družba Mobitel (in ostala operaterja) v preiskovalnem obdobju dejansko izkoriščala učinke ekonomije obsega in povezanosti. Dejstvo je, po mnenju družbe, da družba Mobitel ni izkoriščala zatrjevane vertikalne povezanosti, ker na oblikovanje cen zaključevanja klicev iz omrežja Telekom Slovenije ni imela nobenega vpliva. Cene zaključevanja klicev iz fiksnega omrežja Telekom Slovenije v omrežja vseh mobilnih operaterjev so bile oblikovane na podlagi zgodovinskih dejstev in so temeljile na pravilnikih o oblikovanju cen telekomunikacijskih storitev in cenikih Telekom Slovenije. Zaradi navedenega naj družba Mobitel ni imela možnosti izkoriščanja vertikalne integracije. Na trgu zaključevanja klicev iz mobilnih omrežij je bila poleg tega v obravnavanem obdobju vzpostavljena asimetrija, ki je upoštevala ekonomijo obsega (in jo celo po mnenju družbe Mobitel presejala). Iz tega sledi po mnenju družbe Mobitel, da Agencija ni utemeljila implicitne ugotovitve, da zaradi ekonomije obsega in povezanosti vzroki za motnje na trgu izvirajo pretežno iz sfere družbe Mobitel. Agencija v zvezi s temi pripombami navaja, da imajo omrežja z več uporabniki nižje stroške na enoto in v odsotnosti regulacije poslovni interes po postavljanju visokih medoperaterskih cen (v našem primeru cene zaključevanja klicev). Storitev zaključevanja klicev nudi operater, ki zagotavlja drugim operaterjem dostop do lastnih uporabnikov. Torej je logično, da imajo operaterji z večjo ekonomijo obsega poslovni interes, da omejujejo konkurenco ter z visokimi cenami zaključevanja klicev onemogočajo manjšim operaterjem, da bi postavili nizke cene do vseh uporabnikov, ki so priključeni na omrežje velikega operaterja. Cene zaključevanja klicev so bile že v preteklosti regulirane in sama asimetrija cen zaključevanja klicev, ki omogoča manjšim operaterjem konkurenčno delovanje je bila dosežena na podlagi pritiskov Agencije. Efekt ekonomije povezanosti tudi vpliva na nižje stroške na enoto v večjih omrežjih v primerjavi z manjšimi, saj so v prvem primeru komutacijski centri bolj zasedeni. Agencija tudi ugotavlja, da lahko družba Mobitel vedno izkoristi efekt vertikalne integracije v velikih omrežjih in na podlagi postavitve visokih operaterskih cen, niža maloprodajne cene in s tem izriva konkurenco. Zato je naložitev obveznosti, kot so navedene v osnutku ukrepa nujna in sorazmerna.

Družba Mobitel nadalje v svojih pripombah in mnenjih z dne 2.12.2005 k osnutkom ukrepov zoper družbo Mobitel, Si.mobil in WWI opozarja Agencijo, da njeno ovrednotenje merila

tehnoloških prednosti na škodo družbe Mobitel predstavlja napačno uporabo materialnega prava, ker ne upošteva, da UMTS tehnologija nima z zaključevanjem klicev v lastnem omrežju nima prav nobene povezave. Dalje je po mnenju družbe Mobitel podano vrednotenje merila tehnoloških prednosti ob danem dejanskem stanju v nasprotju z načelom tehnološke nevtralnosti ukrepov, nasprotuje pa tudi zakonsko določenim ciljem zagotavljanja in vzpodbujanja konkurence. Odločba, ki bi temeljila na takšni napačni uporabi merila tehnoloških prednosti, bi bila po mnenju družbe Mobitel nezakonita. Mobitel tudi pripominja, da svojega položaja na trgu 16 ne more prenesti na nereguliran segment, kot to navaja Agencija, če pa bi bila taka skrb upravičena, bi morala Agencija sprožiti postopke ex ante regulacije tega drugega neimenovanega segmenta trga, ne pa da z diskriminatornimi ukrepi po mnenju družbe izkrivlja konkurenco na upoštevnem trgu 16. Družba Mobitel tudi meni, da nobeno izmed v osnutkih ukrepa presojanih meril ne daje podlage za pripisovanje izvora motenj na trgu pretežno enemu operaterju in posledično diskriminatorno oblikovanje obveznosti na obravnavanem upoštevnem trgu. Agencija je po mnenju družbe Mobitel paradoksalno kaznovala družbo Mobitel za razvijanje novih tehnologij z naložitvijo najstrožjih obveznosti na upoštevnem trgu. Agencija se z navedenimi pripombami družbe Mobitel ne more strinjati. Agencija je v trg vključila vse govorne klice, ki se zaključijo v posamičnem mobilnem omrežju neodvisno od vrste tehnologije. Agencija je v postopku analize trga v katere je vključila vse govorne klice zaključene v posamičnem omrežju le ugotavljala, da UMTS tehnologija omogoča dodatne možnosti za končne uporabnike in iz tega vidika predstavlja prednost operaterjev pri pridobivanju novih uporabnikov in ohranitev obstoječih ter s tem večje količine zaključenih klicev v omrežju pred obstoječo in potencialno konkurenco.

Družba Mobitel nadalje v okviru svojih pripombah in mnenjih z dne 2.12.2005 k osnutkom ukrepov zoper družbo Mobitel, Si.mobil in WWI glede obveznosti enakega obravnavanja meni, da dostop do javnega mobilnega telefonskega omrežja družbe Mobitel ni povezan s trgom zaključevanja klicev v omrežje Mobitel in je obrazložitev ukrepa enakega obravnavanja tudi iz tega vidika napačna. Mnenje agencije s tem v zvezi je, da brez zagotovitve operatorskega dostopa ni možno nuditi storitve zaključevanja klicev v posamično omrežje, saj šele fizična povezava med komutacijskimi centri in njihovimi vmesniki omogoča storitve na nivoju komutacije med katere sodi tudi storitev zaključevanja klicev .

Glede naložitve obveznosti dopustitve operatorskega dostopa do določenih omrežnih zmogljivosti družba Mobitel meni, da identificirana motnja na trgu, ki je po mnenju Agencije razlog za naložitev obravnavanega ukrepa, neobstoječa. Nadalje družba navaja, da lahko družba Mobitel na upoštevnem trgu 16 sprejema odločitve povsem neodvisno od ravnanj ostalih udeležencev na trgu. Družba Mobitel meni, da kljub monopulu pri zaključevanju klicev v lastno omrežje ne more ravnati absolutno neodvisno od ostalih udeležencev trga. Vsi udeleženci so glede zaključevanja klicev v razmerju enakovredne soodvisnosti. Razlog za naložitev ukrepa po mnenju družbe Mobitel tako sploh ni podan. To naj bi potrjevalo tudi preteklo ravnanje družbe Mobitel na trgu, da slednja ni še nikoli preprečila ali omejila zaključevanje klicev v lastnem omrežju. Ukrep je mnenju družbe Mobitel ni nujen, posledično pa je tudi nesorazmerene. Nadalje družba Mobitel navaja, da je za zaključevanje klicev iz drugih javnih telefonskih omrežij v omrežje javnega mobilnega telefonskega omrežja družbe Mobitel potreben le dostop do vmesnikov, ki so v skladu z veljavnimi tehničnimi standardi namenjeni medomrežnemu povezovanju med javnimi telefonskimi omrežji. Za potrebe medomrežnega povezovanja mora operater omrežja namreč nuditi le določene vmesnike, ki omogočajo fizično izvedbo medomrežne povezave, ne pa tudi dostopa do drugih omrežnih elementov, tehničnih vmesnikov in protokolov, ki so del javnega mobilnega telefonskega omrežja. Po mnenju družbe Mobitel bi Agencija v konkretnem primeru skladno z določbami ZEKom operaterju lahko naložila le obveznost medomrežnega povezovanja (9. točka 2. odst. 26. člena) ne pa obveznosti dostopa do »določenih« omrežnih zmogljivosti, kot izhaja iz osnutja ukrepa. Z namenom določitve tehničnih pogojev izvedbe medomrežne povezave je Agencija po mnenju družbe Mobitel naložila družbi tudi obveznost preglednosti, v okviru

katere mora na spletni strani objaviti pogoje, katerih sestavni del so tudi tehnične specifikacije. Po mnenju družbe Mobitel bi Agencija skladno z določili ZEKom (ob izpolnitvi pogojev nujnosti in sorazmernosti) družbi Mobitel lahko naložila le obveznost dopustitve operatorskega dostopa do določenih omrežnih zmogljivosti, v okviru katere bi se družba Mobitel medomrežno povezala z drugimi javnimi telefonskimi omrežji.

Agencija na v prejšnjem odstavku navedene pripombe družbe Mobitel odgovarja v nadaljevanju. Agencija je družbi Mobitel naložila obveznost dostopa do določenih omrežnih zmogljivosti, ki so seveda potrebne, da se zagotovi dostop do njegovih končnih uporabnikov v sklopu medomrežne povezave. To je bilo naloženo skladno z dikcijo v ZEK-om. Obveznost medomrežnega povezovanja je imela družba Mobitel že v sklopu prejšnje zakonodaje. Z naložitvijo obveznosti operatorskega dostopa je družbi Mobitel le naloženo, da mora zagotoviti dostop do vseh potrebnih vmesnikov, ki so potrebni da se zagotovi storitev zaključevanja klicev v posamično mobilno omrežje in s tem dostop do vseh končnih uporabnikov družbe Mobitel.

Družba Mobitel v svojih pripombah in mnenjih z dne 2.12.2005 k Osnutku odločbe zoper družbo Mobitel obveznosti cenovnega nadzora v predlagani obliki nasprotuje, saj meni, da je obveznost diskriminatorna in postavlja družbo Mobitel v enakovrednih okoliščinah v neenak položaj napram drugim operaterjem s pomembno tržno močjo na upoštevem trgu 16. Po njenem mnenju odprave tržnih motenj ni mogoče doseči z naložitvijo asimetričnih obveznosti ampak le z naložitvijo enakovrednih ukrepov vsem operaterjem s pomembno tržno močjo. Nadalje družba Mobitel meni, da predlagana obveznost cenovnega nadzora ni sorazmerna s cilji, ki jih zasleduje agencija, saj bi cilj zagotovite enotne cene zaključevanja vseh vrst govornih klicev lahko dosegla z milejšim ukrepom cenovnega nadzora, in sicer s postopnim zniževanjem cen s primerjavami cen na primerljivih trgih oziroma s postopnim zniževanjem cen zaključevanja klicev v mobilnih omrežjih ter s sočasno obveznostjo izračunavanja cen storitev zaključevanja klicev po metodi FAC. Takojšen prehod na sistem stroškovnih cen, po navedbah družbe Mobitel, predstavlja nesorazmerne stroške in postavlja pod vprašaj primerno donosnost naložb glede na vložena sredstva. Družba Mobitel je zato predlagala, da do zaključka postopka poenotenja cen zaključevanja klicev iz fiksnih in mobilnih omrežij v mobilna omrežja v letu 2008, agencija določi cene zaključevanja klicev v vsa tri javna mobilna telefonska omrežja, in sicer zniževanje cen za klice iz fiksnih omrežij in dvig cen za klice iz mobilnih omrežij, na podlagi približevanja k povprečni ceni zaključevanja klicev v mobilnih omrežjih. Ob tem naj bi Agencija operaterjem določila obveznost izračunavanja cen storitev zaključevanja klicev po metodi FAC.

Agencija je na očitke družbe Mobitel glede diskriminatornosti obveznosti cenovnega nadzora naloženih družbi Mobitel glede na obveznosti, naložene družbama Si.mobil in WWI že odgovorila v okviru pojasnila upravičenosti asimetričnosti ukrepov oziroma obveznosti, nujnost in sorazmernost posamezne obveznosti pa je ustrezno obrazložena že v delu obrazložitve odločbe, kjer je posamezna naložena obveznost opisana. Ob upoštevanju sorazmernosti obveznosti Agencija družbi Mobitel z odločbo nalaga obveznost stroškovne naravnosti cen po metodi FAC, saj meni, da je bistvenega pomena, da se cena navedenih storitev oblikuje na realni, objektivni, merljivi in nenazadnje, primerljivi osnovi, ki jo je mogoče preizkusiti z revidiranjem in je kot takšno ocenila stroškovne osnove. Tudi družba Mobitel je v pripombah, ki jih je agenciji posredovala v svojem dopisu z dne 13.7.2005 poudarila v zvezi z oblikovanjem cen zadevnih storitev potrebnost izračunavanja lastnih stroškov. Agencija je pri izpolnitvi obveznosti stroškovne naravnosti cen družbe Mobitel upoštevala potreben čas za vzpostavitev stroškovnega računovodstva in prehod na sistem stroškovnih cen tako, da je družbi Mobitel predpisala faze, po katerih se bo družba Mobitel postopoma v okviru svoje cenovne politike približevala stroškovno naravnani ceni in cene najkasneje do 1.1.2008 oblikovala kot stroškovno naravnane. Tako se agencija ne more strinjati z navedbo družbe Mobitel, da takojšen prehod na sistem stroškovnih cen predstavlja nesorazmerne stroške, saj, kot je že rečeno, agencija z odločbo ne nalaga, da mora družba Mobitel takoj oblikovati stroškovno naravnane cene.

Predlog družbe Mobitel, da naj agencija do zaključka postopka poenotenja cen zaključevanja klicev iz fiksnih in mobilnih omrežij v mobilna omrežja v letu 2008, določi cene zaključevanja klicev v vsa tri javna mobilna telefonska omrežja, in sicer zniževanje cen za klice iz fiksnih omrežij in dvig cen za klice iz mobilnih omrežij, na podlagi približevanja k povprečni ceni zaključevanja klicev v mobilnih omrežjih, po mnenju agencije predstavlja preveč poenostavljen pristop, saj ne upošteva različnih stroškov na enoto storitve zaključevanja govornih klicev v posamičnem javnem mobilnem telefonskem omrežju posameznih mobilnih operaterjev, ki izhajajo iz različne ekonomije obsega le-teh, poleg tega pa agencija ocenjuje, da tako poenostavljen izračun povprečja cen, brez obveznosti, da se cene oblikujejo na realni, stroškovni osnovi, ne bi odpravil cenovnih nesorazmerij. Nenazadnje pa je potrebno obveznost stroškovne naravnosti cene zaključevanja govornih klicev v omrežju Mobitela v povezavi z obveznostjo stroškovne naravnosti cen dostopa do javnega mobilnega telefonskega omrežja družbe Mobitel in posredovanja klicev iz tega omrežja, povezati z učinki na oblikovanje cen mobilnih klicev na maloprodajnem trgu, česar predlog Mobitela ne omogoča.

Družba Mobitel v pripombah k Osnutku odločbe zoper družbo Mobitel tudi nasprotuje predlaganemu ukrepu obvezne ločitve računovodskih evidenc. Družba Mobitel predlaga, da se ji te obveznosti ne naloži, saj gre po njenem mnenju z vidika povečanja stroškov poslovanja in določenega časa implementacije, za nesorazmerne obveznosti. Navedena obveznost po mnenju družbe Mobitel slednjo postavlja v neenak oziroma diskriminatoren položaj napram družbi Si.mobil in WWI, katerima takšna obveznost ni bila naložena ali pa ta obveznost sploh ni nujen pogoj za zagotavljanje obveznosti enakega obravnavanja. Mobitel namreč navaja, da je agencija v osnutku ukrepa družbi Mobitel navedla, da brez naložitve obveznosti ločitve računovodskih evidenc sploh ne bi mogla nadzorovati obveznosti enakega obravnavanja, medtem ko je družbi Si.mobil naložila le obveznost enakega obravnavanja, brez obveznosti ločitve računovodskih evidenc.

Agencija s tem v zvezi pojasnjuje, da je obveznost ločitve računovodskih evidenc potrebna sicer zaradi nadzora nad cenami za isto storitev, ki jo operater zagotavlja sebi in drugim operaterjem, pri čemer ne gre spregledati, da naj bi bile te cene stroškovno naravnane. Obveznost ločitve računovodskih evidenc je agencija naložila družbi Mobitel predvsem za podporo implementacije cenovnega nadzora v obliki stroškovno naravnane cene na podlagi metode FAC, po kateri mora izvršiti popolno alokacijo stroškov po storitvah in mora v podporo temu vzpostaviti ustrezen in primeren sistem stroškovnega računovodstva in računovodskih evidenc za dejavnost povezano z zaključevanjem klicev v javnem mobilnem telefonskem omrežju družbe Mobitel ločeno od računovodskih evidenc za ostale njene dejavnosti. Na takšni podlagi in s takšnimi metodami izračunane stroškovno naravnane cene zaključevanja govornih klicev pa predstavljajo cenovne pogoje, na katere se nanaša obveznost enakega obravnavanja. Glede na to, da agencija družbi Si.mobil ni naložila obveznosti stroškovne naravnosti cen, kjer bi informacije o stroških, ki bi se pripisali storitvi zaključevanja govornih klicev v javnem mobilnem telefonskem omrežju družbe Mobitel, črpala iz ločenih računovodskih evidenc, družbi tudi ni naložila obveznosti ločenih računovodskih evidenc. Izpolnitev obveznosti enakega obravnavanja s strani družbe Si.mobil bo zato agencija preverjala na drugačen način v okviru svojih nadzornih nalog.

Agencija se tudi ne more strinjati z družbo Mobitel glede nesorazmernosti in asimetričnosti obveznosti ločitve računovodskih evidenc. Agencija meni, da vsaka obveznost, ki jo agencija naloži operaterju posledično pomeni potrebnost sprememb v dosedanjem načinu dela, kar prav gotovo vpliva na nastanek določenih stroškov, to pa samo po sebi še ne pomeni, da je obveznost nesorazmerna. Agencija je ocenila, da so obveznosti, ki jih je naložila družbi Mobitel sorazmerne glede na koristi oziroma cilje, ki jih agencija zasleduje z naložitvijo teh obveznosti. Družba Mobitel nesorazmernosti ni utemeljila s primerjavo stroškov s koristmi za uporabnike. Agencija tudi meni, da je šestdeset (60) dnevni rok od dokončnosti odločbe agencije za vzpostavitev ločene računovodske evidence za dejavnost povezano z zaključevanjem klicev v svojem javnem mobilnem telefonskem omrežju ločeno od računovodskih evidenc za ostale dejavnosti primeren, zadosten in sorazmeren. Agencija je

namreč Osnutek ukrepa, v katerem je vsebovana navedena obveznost, posredovala družbi Mobitel v izjasnitev že 3.11. 2005, pri čemer je imela družba Mobitel čas tridesetih (30) za izjasnitev. Zaradi navedenega je agencija mnenja, da ima družba Mobitel v šestdeset (60) dnevnom roku dovolj časa za vzpostavitev ločene računovodske evidence.

Družba Mobitel v svojih tudi navaja, da Agencija v tržni analizi ni upoštevala sprememb cen in vstopov novih ponudnikov na trg. Agencija tudi ni obravnavala pomembnih sprememb, do katerih bo prišlo na trgu v bližnji prihodnosti, kot je uvedba prenosljivosti števil in pričetek delovanja virtualnih mobilnih operaterjev omrežij. Navedene pričakovane in gotove spremembe bodo po mnenju družbe bistveno vplivale na značilnosti trga 16. Agencija ugotavlja, da vstop virtualnih mobilnih operaterjev ne vpliva na razmere na upoštevem trgu, saj slednji nimajo lastnega dostopa do končnih naročnikov in operaterji za zaključevanje klicev plačujejo le operaterjem z lastnim omrežjem. Glede uvedbe prenosljivosti števil se bodo rezultati pokazali šele v naslednji analizi, saj je bila uvedena šele po koncu analiz in sicer s 1.1. 2006. Agencija tudi ugotavlja, da v analiziranem obdobju in po njem ni bilo novih vstopov operaterjev, ki bi ponujali zaključevanje klicev v posamično mobilno omrežje in s tem potrebe po definiranju novih trgov ali spremembe obstoječih. Agencija je v svoji odločitvi tudi upoštevala spremembe cen ter na tej podlagi naložila operaterjem smer spremembe cen zaključevanja klicev.

Družba Mobitel nadalje v svojih pripombah in mnenjih z dne 2.12.2005 k osnutkom ukrepov zoper družbo Si.mobil in WWI navaja, da osnutek ukrepa ne bo v ničemer pripomogel k odpravi motenj na upoštevem trgu 16. Družba Mobitel meni, da predlagani ukrepi niso adekvatni in bodo omogočili ohranitev obstoječega stanja na trgu, glede na predlagane ukrepe zoper družbo Mobitel, pa se bo tržna moč Simobila in WWI na predmetnem trgu še povečala. Družba Mobitel nadalje navaja, da imata družba Simobil in WWI enako tržno moč, kot družba Mobitel in so vsi operaterji monopolisti pri zaključevanju klicev v lastno omrežje. Nadalje družba Mobitel navaja, da družba Simobil izkorišča ekonomijo obsega, ki je odraz velikosti družbe in ne količine opravljenih storitev, glede tehnologije zaključevanja klicev sta operaterja med seboj izenačena. Nadalje družba navaja, da imata družbi Simobil in WWI boljši dostop do finančnih virov, tako da lahko cene storitev v določeni meri oblikujeta neodvisno od stroškov teh storitev. Prav ta možnost pa pri družbi WWI izniči učinke ekonomije obsega, ki jih zaradi svoje velikosti lahko v večji meri izkoriščata družbi Simobil in Mobitel. Odraz navedenega naj bi bilo preteklo ravnanje družbe WWI na trgu, ki je neutemeljeno odklonila asimetrično obračunavanje cen z družbo Mobitel, ki bi bila za družbo WWI finančno ugodnejša od dogovorjene cene zaključevanja klicev med omrežji. Razlogov za takšno ravnanje Agencija po mnenju družbe ni raziskala, dejstvo pa je po mnenju družbe, da odločitve družbe WWI odraža njeno dejansko moč na upoštevem trgu 16, ki se v ničemer ne razlikuje od moči preostalih dveh operaterjev s pomembno tržno močjo na predmetnem trgu. Po mnenju družbe lahko tudi družba WWI izkoristi svoj položaj v smeri postavitve previsokih cen zaključevanja klicev v svoje omrežje, kar naj bi izhajalo iz njenih dosedanjih ravnanj. Po mnenju družbe Mobitel je tržne motnje mogoče odstraniti le z naložitvijo enakovrednih ukrepov vsem operaterjem s pomembno tržno močjo, sicer anamalije ne bodo odpravljene. Iz tega vidika družba Mobitel navaja, da je potrebno vsem operaterjem obveznost zaračunavanja cen storitev po metodi FAC ter jim naloži postopek približevanja k tej izračunani ceni (torej ukrep stroškovnega računovodstva).

Na podlagi navedenega Agencija povdarja, da moč operaterja na trgu, dejansko odraža količina zaključenih minut v omrežju naproti ostalim operaterjem. Večji kot je operater, več minut se zaključi v njegovem omrežju. Iz tega izhaja njegova moč vplivanja na tržne pogoje na način večji kot je operater večja je njegov poslovni interes po vpoustavitvi visokih grosističnih cen in s tem omejevanje konkurence (v našem primeru cene zaključevanja klicev). Na podlagi navedenega je Agencija tudi naložila asimetrične ukrepe dotičnim operaterjem. Naložitev stroškovnega računovodstva majhnim operaterjem bi nas privedlo do zelo visokih cen zaključevanja klicev. Recimo, da imamo operaterja v katerem se generira in posledično zaključi zelo malo telekomunikacijskega prometa, ob upoštevanju visokih

investicij ob izgradnji omrežji, ki potrebuje vse elemente ne glede na količino minut (fiksni stroški postavitve so visoki, v primeru povečevanja količine minut pa gre le za nadgrajevanje obstoječih kapacitet) bi izračunali zelo visoko ceno zaključevanja klica, mnogo večje od trenutnih cen. Torej je smiselno naložiti sistem stroškovnega računovodstva le operaterju, ki ima zadosten tržni delež v skupnem številu zaključenih minut. Glede na razmerja v Sloveniji, kjer ima daleč največji delež družba Mobitel je smiselno naložiti navedeno obveznost le slednjemu, Simobile cene pa le delno omejiti, da ne bi bile previsoke. V omrežju WWI se zaključi tako malo minut telekomunikacijskega prometa, da bila vsaka taka naložitev obveznosti nesorazmerna in stroški za majhnega operaterja previsoki in bi omejevali njegovo konkurenčno delovanje. Glede dostopa do finančnih virov pa Agencija ugotavlja, da imajo vsi operaterji možnost dostopa do finančnih virov.

Družba WWI je v svojih pripombah in mnenjih z dne 28.11.2005 glede Osnutka ukrepa družbi WWI navedla, da se z ugotovitvijo agencije, da definira družbo WWI kot operaterja s pomembno tržno močjo na upoštevnem trgu zaključevanja govornih klicev v javnem mobilnem telefonskem omrežju WWI, ne strinja, saj po njenem mnenju predlagane obveznosti, ki jih agencija nalaga družbi, ne bodo doprinesle k učinkovitejši konkurenci na trgu.

Agencija je že v ekonomskih analizah ugotavljala, da WWI s svojim mobilnim telefonskim omrežjem sam zaključuje govorne klice v svojem omrežju, postavlja cene zaključevanja teh klicev v svojem omrežju in za doseg njenih končnih uporabnikov ni alternativnih poti, saj lahko klice v njenem javnem mobilnem telefonskem omrežju zaključuje le WWI, ki ima zaradi navedenega tudi 100% tržni delež pri zaključevanju klicev v tem omrežju. Iz obsežne sodne prakse Sodišča ES (Zadeva AKZO/Komisija, C-62/1986, točka 60) izhaja, da je že samo dejstvo, da ima neko podjetje tržni delež večji od 50%, dokaz o obstoju pomembne tržne moči na določenem trgu. Iz Smernic Komisije o analizi trga in oceni pomembne tržne moči v skladu z regulativnim okvirom Skupnosti za elektronska komunikacijska omrežja in storitve (UL C 165, z dne 11.7.2002) sledi, da mora nacionalni regulatorni organ v primeru, da ugotovi, da na ustreznem trgu ni učinkovite konkurence, določiti podjetje s pomembno tržno močjo na tem trgu in v skladu s členom 16(4) Okvirne direktive naložiti ustrezne obveznosti. Agencija v ekonomski analizi ugotavlja, da ni alternativnega dostopa do končnih uporabnikov družbe WWI, zaradi majhne baze končnih uporabnikov družbe WWI pa agencija ocenjuje, da ni možnosti vertikalnega prenosa moči iz grosističnega na maloprodajni trg. Zaradi navedenega je družbi WWI naložila obveznost dopustitve operatorskega dostopa do določenih omrežnih zmogljivosti in njihove uporabe in obveznost preglednosti, katerih potrebnost naložitve je v obrazložitvi odločbe kot tudi poprej že v osnutku odločbe tudi podrobno obrazložila.

Družba WWI je v svojih pripombah in mnenjih z dne 28.11.2005 glede Osnutka ukrepa družbi Mobitel navedla, da Mobitel še vedno s stroškovno neupravičenim razlikovanjem med »off-net« in »on-net« cenami namenoma ustvarja mrežne eksternalije in s tem onemogoča prehajanje uporabnikov med mobilnimi operaterji, kar naj bi negativno vplivalo na konkurenco, WWI pa onemogoča normalno poslovanje. Družba WWI nadalje navaja, da so trenutno veljavne grosistične cene, ki jih Mobitel zaračunava drugim operaterjem bistveno višje od Mobitelovih maloprodajnih cen za klice v Mobitelovem omrežju. Zaradi navedenega WWI meni, da mora agencija poseči tudi v regulacijo Mobitelovih maloprodajnih cen.

Pri tem se WWI sklicuje na opozorilo Evropske Komisije v komentarju s strani agencije predlaganih obveznosti Mobitela na upoštevnem trgu: »Ukrepi, ki jih je predlagala agencija in zadevajo grosistični trg za dostop in vzpostavljanje klicev v javnih mobilnih telefonskih omrežjih, sama nujno ne bodo dovolj učinkovita, da bi omogočila trajno konkurenčnost na maloprodajnem trgu«. Agencija na pripombe glede poseganja v regulacijo Mobitelovih maloprodajnih cen, odgovarja že v okviru odgovora na podoben predlog družbe Si.mobil. Dodatno pa je potrebno komentirati, da navajanje pripomb Evropske komisije s strani družbe

WWI necelostno in iztrgano iz konteksta. Evropska komisija je v komentarju namreč navedla, da ukrepi, ki jih je predlagala agencija in zadevajo grosistični trg za dostop in vzpostavljanje klicev v javnih mobilnih telefonskih omrežjih, sami, brez ukrepov na povezanem grosističnem trgu zaključevanja klicev v posamičnem javnem mobilnem telefonskem omrežju, ne bodo dovolj učinkovita, da bi omogočila trajno konkurenčnost na maloprodajnem trgu. Komentar Evropske komisije se je nanašal na oba grosistična trga in ne na maloprodajni trg, kar je razumljivo, saj je Evropska komisija podala navedeni komentar ko še ni prejela notifikacije trga zaključevanja klicev v posamičnem javnem mobilnem telefonskem omrežju.

WWI v svojih pripombah in mnenjih z dne 28.11.2005 glede Osnutka ukrepa družbi Mobitel tudi navaja, da v predlaganih obveznostih Mobitelu, da oblikuje stroškovno naravnane cene pri zaključevanju govornih klicev s pomočjo metode popolne alokacije stroškov (FAC model) ni nikjer navedeno, da Mobitelova »interna« metoda popolne alokacije stroškov vključuje enake stroškovne metodologije kot bi jo uporabljali ostali mobilni operaterji, ter da predlagana obveznost enakega obravnavanja ne zagotavlja odpravo razlikovanja med on/off-net cenami, saj naj ne bi bilo nobenega zagotovila, da obveznost cenovnega nadzora pomeni uporabo enakega stroškovnega modela. Iz vsega navedenega družba WWI sklepa, da predlagani ukrepi ne zagotavljajo, da bodo obveznosti cenovnega nadzora vodile k ustrezni izenačitvi cen zaključevanja klicev. Agencija v odgovor navaja, da je bila obveznost oblikovanja stroškovno naravnanih cen in vzpostavitve ustreznega sistema stroškovnega računovodstva, v okviru katerih je agencija opredelila tudi metodologijo alokacije stroškov (FAC) in stroškovno osnovo (pretekle stroške) naložena le družbi Mobitel, družbi Si.mobil in družbi WWI pa ne. Obe ostali družbi samostojno izbereta stroškovne osnove in metodologijo razporeditve stroškov, prav tako pa tudi nista zavezani, da cene zaključevanja govornih klicev v njihovih javnih mobilnih telefonskih omrežjih oblikujeta kot stroškovno naravnane cene. Agencija je ocenila, da bi bila naložitev takšnih obveznosti družbi WWI nesorazmeren ukrep, kar je ustrezno obrazložila že v osnutku obveznosti. Agencija pa se pri tem ne more strinjati z navedbo WWI, da predlagani ukrepi zaradi uporabe neenakih stroškovnih modelov s strani drugih operaterjev ne zagotavljajo, da bodo obveznosti cenovnega nadzora vodile k ustrezni izenačitvi cen zaključevanja klicev. Izenačitev cen zaključevanja klicev, ki jo mora vzpostaviti družba Mobitel (in družba Si.mobil) do določenega datuma, se namreč nanaša le na cene zaključevanja govornih klicev, ki izvirajo iz različnih (fiksni in mobilni) omrežij in ki se zaključujejo v njenem omrežju, ne pomeni pa, da bi se morale izenačiti cene zaključevanja govornih klicev vseh operaterjev mobilnih omrežij.

Nadalje družba WWI v svojih pripombah in mnenjih z dne 28.11.2005 glede Osnutka ukrepa družbi Mobitel navaja, da agencija v osnutku odločbe ločuje Mobitelovo obveznost postopnega oblikovanja stroškovno naravnanih cen zaključevanja klicev, ki izvirajo iz fiksnih telefonskih omrežij od klicev, ki izvirajo iz fiksnih telefonskih omrežij od klicev, ki izvirajo iz javnih mobilnih telefonskih omrežij. Pri tem nalaga Mobitelu obveznost, da postopno, s predpisanimi merili, oblikuje stroškovno naravnane cene zaključevanja klicev, ki izvirajo iz fiksne lokacije, medtem ko za klice, ki izvirajo iz drugih mobilnih omrežij postavlja le končni datum veljavnosti cen (1.1.2008) ter nobenih vmesnih ukrepov oziroma smernic, kar je za družbo WWI nesprejemljivo, saj Mobitelu omogoča ohranjanje visokih grosističnih cen, trg pa nekonkurenčen še nadaljnji dve leti. Agencija se strinja s pripombo družbe WWI v delu, da bi se morale družbi Mobitel d.d. predpisati tudi smernice za vmesne spremembe oziroma približevanja cen zaključevanja klicev, ki izvirajo iz javnih mobilnih telefonskih omrežij v omrežju Mobitela, stroškovno naravnani enotni ceni zaključevanja teh klicev v njenem omrežju. Agencija je v tem smislu tudi podrobneje opredelila postopek oziroma časovno periodo spreminjanja teh cen z dopolnitvijo izreka odločbe, in sicer je družbi Mobitel naložila, da oblikuje cene zaključevanja govornih klicev iz javnih mobilnih telefonskih omrežij v svoje omrežje tako, da pri vsakem spreminjanju cen zaključevanja govornih klicev iz javnih telefonskih omrežij v svoje omrežje (pri čemer so roki za spreminjanje teh cen določeni v odločbi) upošteva obveznost približevanja cen zaključevanja govornih klicev iz drugih javnih

mobilnih telefonskih omrežij stroškovno naravnanim cenam zaključevanja govornih klicev v svojem omrežju, ki temeljijo na preteklih stroških in metodi popolno alociranih stroškov.

V svojih pripombah in mnenjih z dne 28.11.2005 glede Osnutka ukrepa družbi Mobitel družba WWI podaja stališče, da regulacija cen zaključevanja cen klicev ne bo vplivala na ukinitve mrežnih eksternalij in na večje prehajanje uporabnikov med mobilnimi operaterji. Mrežne eksternalije lahko po mnenju WWI družba Mobitel izkorišča kot rezultat svoje vodilne tržne moči, saj sta njegova grosistična in detajlistična ponudba združeni v enem samem podjetju. Bistvo omenjenega on/off-net izkoriščevanja, kot navaja WWI, je Mobitelova možnost ponotranjenja grosističnih cen na način, ki mu dovoljuje oblikovanje maloprodajne cene pod stopnjo, ki bi odsevala »resnične stroške« nujnega grosističnega vložka. Agencija se ne more strinjati z navedenim mnenjem družbe WWI, saj se bo on-net cena družbe Mobitel oblikovala na stroškovni podlagi. Agencija je namreč družbi Mobitel naložila tako obveznost stroškovne naravnosti cen dostopa do javnih mobilnih telefonskih omrežij in posredovanja klicev iz teh omrežij, kot tudi obveznost stroškovne naravnosti cen zaključevanja govornih klicev v njenem javnem mobilnem telefonskem omrežju. Zaradi navedenega agencija smatra, da družba Mobitel ne bo mogla maloprodajnih cen oblikovati pod stroški.

Družba Akton d.o.o. Ljubljana je v dopisu z dne 5.12.2005 podala pripombe in mnenje k Osnutku odločbe za družbo Mobitel, Si.mobil in WWI, pri čemer je celoten dopis oziroma pripombe in mnenja označila kot zaupne. Iz tega razloga agencija ne more teh pripomb in mnenj javno objaviti, niti jih javno komentirati.

Tomaž Simonič
v.d. direktorja